

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd

Ekonomická situace Řecké republiky

Tereza Syrová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Syrová**
Osobní číslo: **E090417**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Ekonomická situace Řecké republiky**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se zaměří na problematiku záchranných fondů Evropské Unie, konkrétně Evropský záchranný fond (EFSF) a Evropský stabilizační mechanismus (ESM). Práce zachytí vývoj ekonomické situace Řecké republiky, příčiny vzniku současné ekonomické situace. Nakonec se bude zabývat perspektivou řecké ekonomiky.

Práce bude obsahovat:

- popis evropské integrace do podoby Měnové Unie;
- popis stabilizačních mechanismů Evropské Měnové Unie;
- popis moderní historie Řecké republiky;
- analýzu současného stavu řecké ekonomiky;
- možné scénáře vývoje řecké ekonomiky.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BRŮŽEK, Antonín. Druhý rok realizace Evropské měnové unie a společné měny euro : (vybrané otázky). Vyd. 1. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2001. 32 s. ISBN 80-245-0167-8.

BRŮŽEK, Antonín. Evropská měnová integrace. Vyd. 2. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2001. 138 s. ISBN 80-245-0158-9.

DĚDEK, Oldřich. Historie evropské měnové integrace : od národních měn k euru. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8.

KARPOVÁ, Eva. Hospodářská situace Řecka před vstupem do Evropské měnové unie. Vyd. 1. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2001. 18 s. ISBN 80-245-0147-3.

REINHART, Carmen M; ROGOFF, Kenneth S. This time is different : eight centuries of financial folly. Princeton : Princeton University Press, c2009. 463 s. ISBN 978-069-1142-166.

SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna : realizace hospodářské a měnové unie v EU . Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jiří Nožička

Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: **30. června 2011**

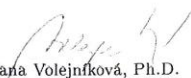
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2012**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejňková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 30. června 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2012

Tereza Syrová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Jiřímu Nožičkovi, Ph.D., za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Evropa prošla v posledním půlstoletí procesem transformace a v posledních letech se potýká s finanční krizí. Tato práce by měla nastínit základní kroky integrace a elementární problémy stávající krize, s níž souvisejí popsané stabilizační mechanismy. Práce se dále zabývá konkrétními potížemi vyskytující se v Řecké republice, analyzuje současný stav ekonomické situace Řecka a nastíjí možnosti řešení těchto okolností.

KLÍČOVÁ SLOVA

Řecko, Evropská měnová unie, Mezinárodní měnový fond, eurozóna, finanční krize

TITLE

Economic situation of the Hellenic Republic

ANNOTATION

Europe has undergone of transformation in the last half century and in recent years is in battle with financial crisis. This work should outline the basic steps of integration and the elementary problems of the current crisis with which the associated stabilization mechanisms described. The thesis also deals with specific problems occurring in the Hellenic Republic, examines the current state of the economic situation of Greece and outline the possibilities for dealing with these circumstances.

KEYWORDS

Greece, European monetary union, International monetary fund, euroarea, financial crisis

OBSAH

Obsah.....	6
Úvod.....	10
1 Popis evropské integrace do podoby Měnové Unie.....	12
1.1 Evropská měnová integrace.....	13
1.2 Poslední rozšiřování Evropské unie a Eurozóny	15
2 Stabilizační mechanismy Evropské Měnové Unie	17
2.1 Evropský nástroj finanční stability – European Financial Stability Facility.....	17
2.2 Evropský stabilizační mechanismus – European Stability Mechanism.....	18
3 Ekonomický vývoj Řecké republiky.....	20
3.1 Řecko po druhé světové válce	20
3.2 Vstup Řecka do Evropské Unie.....	21
3.3 Hospodářská situace Řecka před vstupem do EMU.....	23
3.4 Vývoj finanční krize v Řecku.....	29
4 Současný stav řecké ekonomiky	31
4.1 Makroekonomické ukazatele.....	31
4.1.1 Nezaměstnanost	31
4.1.2 Inflace	32
4.1.3 Platební bilance	33
4.1.4 Hrubý domácí produkt	34
4.2 Stabilizační tranše a podmínky pro vydání	34
4.3 Zapojení soukromého sektoru	36
4.4 Odborové organizace	37
4.5 Daňový systém	37
4.5.1 Daň z přidané hodnoty.....	38
4.5.2 Spotřební daň.....	38
4.5.3 Daň z příjmu fyzických osob.....	39
4.6 Veřejný sektor	40
5 Perspektiva řecké ekonomiky	42
5.1 Neschopnost dostát svým závazkům – státní bankrot	42
5.2 Vystoupení z EMU	42
5.3 Zachování Řecka v rámci EMU	43
Závěr	45

Použitá literatura	46
---------------------------------	-----------

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Řecké plnění konvergenčních kritérií v roce 1997.....	24
Tabulka 2: Řecké plnění konvergenčních kritérií v roce 1999 k roku 1997.....	25
Tabulka 3: Rozdíl skutečných údajů od zkreslených údajů o deficitu státního rozpočtu k HDP (v %).....	26
Tabulka 4: Rozdíl skutečných údajů od zkreslených údajů o celkovém veřejném zadlužení k HDP (v %).....	27
Tabulka 5: Porovnání hospodářských údajů za vlády Nové Demokracie a PASOKu	28
Tabulka 6: Vyplacené části první záchranné tranše Řecku.....	35
Tabulka 7: Navyšování daně z přidané hodnoty v roce 2010	38
Tabulka 8: Daně z příjmů fyzických osob, 2011.....	39
Tabulka 9: Daně z příjmu fyzických osob, 2012.....	40

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Meziroční nárůst HDP 1984 - 1993.....	22
Obrázek 2: Meziroční nárůst HDP 1994 - 2010.....	23
Obrázek 3: Růst řeckého dluhu. Řečtí premiéři a jejich politické strany	28
Obrázek 4: Meziroční nárůst nezaměstnanosti Řecké republiky (v %), březen 2011 – leden 2012.....	32
Obrázek 5: Míra nezaměstnanosti Řecké republiky (v %), 2006 - 2010.....	32
Obrázek 6: Meziroční míra inflace v Řecké republice, 2011 - 2012.....	33
Obrázek 7: Platební bilance Řecké republiky, 2010 - 2012.....	34

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DPH	Daň z přidané hodnoty
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská zúčtovací jednotka (European Currency Unit)
EFSF	Evropský nástroj finanční stability (European Financial Stability Facility)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMS	Evropský měnový systém
EMU	Evropská měnová unie
ERM II	Evropský mechanismus směnných kurzů
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESM	Evropský stabilizační mechanismus (European Stability Mechanism)
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
MMF	Mezinárodní měnový fond
MU	Měnová unie
NATO	Severoatlantická obranná aliance (North Atlantic Treaty Organization)
ND	Nová demokracie
PASOK	Panhelénské socialistické hnutí

ÚVOD

Hlavním cílem této práce je zachytit ekonomický vývoj Řecké republiky, plnění a podávání zpráv o hospodářské situaci při vstupu nejprve do Evropské Unie a následně do Evropské měnové unie. Budou zmíněny spekulace o podvodech a úmyslně zkreslovaných údajích, spojených s plněním Maastrichtských konvergenčních kritérií, které jsou všeobecnou podmínkou splnění účasti v EMU. Dále bude vypracována analýza současného stavu řecké ekonomiky a její možný budoucí vývoj.

Práce je rozdělená do pěti kapitol. Obsahy jednotlivých kapitol na sebe navazují, pro srozumitelné pochopení daného problému.

V první kapitole bude popsán vývoj Evropské měnové unie a její budování do současné podoby. Zachycena budou jednotlivá data významná pro rozšiřování Evropské unie a Evropské měnové unie.

Ve druhé kapitole se práce bude zabývat programy vytvořenými pro udržení stability v Evropské měnové unii. Popíše Evropský nástroj finanční stability a jeho budoucího nástupce Evropský stabilizační mechanismus.

Třetí kapitola se zaměří na historický vývoj Řecké republiky. Zachytí moderní historii od druhé světové války, na kterou naváže podkapitola zabývající se vstupem Řecka do Evropské unie. V této podkapitole bude popsán především ekonomický vývoj zachycený vývojem hrubého domácího produktu od roku 1984 do roku 2010, tedy krátce po vstupu země do Evropské unie. Dále bude popsána hospodářská situace Řecka před vstupem do Evropské měnové unie. Zobrazeny budou vykazované hospodářské hodnoty pro vstup do EMU v letech 1997 a 1999. Představeny budou spekulace o problémech a dohady o vinících způsobivších nesrovnalosti v účetnictví země. Pozdější vývoj finanční krize bude poslední podkapitolou zachycující špatnou hospodářskou situaci, včetně popisu vývoje rozpočtového deficitu země.

Čtvrtá kapitola bude makroekonomickými ukazateli popisovat současný stav řecké ekonomiky. Bude popsán vývoj nezaměstnanosti, inflace a platební bilance země. Dále bude pojednáno o dohodnutých stabilizačních tranších schválených Evropskou komisí, Evropskou centrální bankou a Mezinárodním měnovým fondem, tzv. „Evropskou troikou“, doplněných o úsporná opatření, potřebná pro toto vyplacení a popis základních vnitro ekonomických problémů.

V poslední kapitole bude práce zaměřena na možný budoucí vývoj respektive možnosti pro Řeckou republiku. Stručně bude popsána hrozba státního bankrotu, reakce ekonomů a možné následky při spekulovaném vystoupení země z eurozóny či z Evropské Unie a důvody pro udržení země v Evropské měnové unii.

1 POPIS EVROPSKÉ INTEGRACE DO PODOBY MĚNOVÉ UNIE

V současné době má Evropská Unie (dále jen EU) 27 členských států.¹ Pojem Měnová Unie (dále jen MU) v této souvislosti znamená proces, který se vyznačuje vznikem a zavedením společné měny pro tyto zúčastněné státy. Pro fungování MU je vyžadováno volného pohybu kapitálu a sjednocení finančních trhů, volně směnitelné měny a pevně fixované měnové kurzy. MU se zabývá společnou měnovou politikou členských států, na rozdíl od hospodářské unie, která představuje mezinárodní kooperaci v oblasti hospodářské politiky. Tyto dvě unie tvoří jeden celek svou vzájemnou podmíněností a doplňováním se, Hospodářskou měnovou unií (dále jen HMU), i když ve skutečnosti jde o dvě rozdílné entity. Hospodářská unie na rozdíl od Měnové nedovršila zatím úplného dokončení, nevyjadřuje tak z hlediska integrace skutečnou podstatu, oproti měnové unií, která dosáhla maximální formy a to zavedením společné nadnárodní měny. Měnovou politiku v oblasti Evropské Unie vykonává Evropská centrální banka (dále jen ECB). [56]

Měnová Unie může být prováděna dvěma způsoby. V silné a slabé variantě. První způsob představuje úplné zavedení jednotné měny všem státům, které se tím vzdají národních měn dosud užívaných, měnová politika je vykonávána výhradně jednotnou centrální měnovou autoritou. Druhý způsob, slabá varianta znamená, souhlas členů měnové unie se stanovením pevných bilaterálních měnových kurzů a závazek chránit tyto kurzy jednotlivými národními měnovými autoritami. [56]

HMU předpokládá finanční podporu ekonomicky vyspělejších států slabším ekonomikám s úmyslem zvyšovat ekonomickou a sociální solidaritu členských zemí. [2]

Rozvinutost hospodářské unie je závislá na tom, zda je v ní zahrnuto: [2]

- jednotný vnitřní trh, představující odstranění všech překážek bránící volnému pohybu čtyř základních entit, tj. zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil v členských zemích a vytvoření shodných ekonomických podmínek pro všechny tyto státy,
- spolupráce a vyváženost jednotlivých hospodářských politik, či kolektivní hospodářská politika na úrovni Společenství.

¹ k 1. 1. 2012 jsou těmito státy: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko a Švédsko

1.1 Evropská měnová integrace

Evropská integrace do předpokládané podoby je jeden z nejsložitějších a velice kontroverzní proces, který kdy Evropská Unie spustila. Delorova zpráva z roku 1989 říká: *„Hospodářská a měnová unie v Evropě by znamenala naprosto volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, jakož i pevně stanovené měnové kurzy mezi národními měnami a posléze jednotnou měnu. To by postupně předpokládalo společnou měnovou politiku a vyžadovalo vysoký stupeň kompatibility hospodářských politik a shodu v některých politikách, zejména v rozpočtové oblasti. Tyto politiky by přispívaly k cenové stabilitě, rovnoměrnému růstu, sblížující se životní úrovni, vysoké zaměstnanosti a vnější rovnováze. Hospodářská a měnová unie by představovala konečný výsledek procesu postupující ekonomické integrace v Evropě.“* [56]

Z citace vyplývá potvrzení, že se nejedná o jednoduchý proces a že docílením a fungováním měnové unie, končí integrace. A nyní se již Měnová unie vyznačuje úplnou supranacionalizací měnové politiky v EU, integrace je v této oblasti tedy zcela ukončena. V oboru hospodářské politiky, která se na měnovou politiku úzce váže, však probíhá spolupráce stále pouze na mezivládní úrovni. Tím mohou nástroje používané jednotlivými členskými státy v hospodářské oblasti ovlivňovat výkon měnové politiky. Pro stabilitu společné měny jsou tyto nástroje velice důležité a tak mají tímto způsobem členské státy stále možnost měnovou politiku do určité míry ovlivňovat. V jednotlivých etapách měnového integračního vývoje lze nacházet různé důvody pro využívání tohoto vlivu, provázející problémy při vytváření společné měny. [56]

Pro vytváření HMU jsou známy tři etapy: [20]

- První etapa zahájená 1. července 1990 představovala liberalizaci kapitálových obchodů. Centrální banky spolu začali blíže spolupracovat. Volně se používá první společné evropské měnové jednotky ECU, představující předchůdce eura. Sblížovali se hospodářské politiky zúčastněných zemí.
- Ve druhé etapě, začínající počátkem roku 1994, byl založen Evropský měnový institut. Centrální banky dostali zákaz úvěrovat veřejný sektor. Blíže spolu spolupracují měnové politiky členských států. Znovu posiluje hospodářská konvergence a probíhají plány na vytvoření Evropskému systému centrálních bank (dále jen ESCB).
- Třetí etapou, počínaje prvním lednem 1999, jsou neodvolatelně sjednány směnné kurzy. Později se zavádí členská měna euro. ESCB, již funguje a plní úkoly jednotné měnové

politiky. Do účinnosti vstupuje Pakt stability a růstu a probíhá spuštění mechanismu směnných kurzů v rámci EU, ERM II.

Evropskou měnovou integraci rozděluje Sychra do těchto 4 základních etap: „(1) období mezivládní spolupráce (1958-1970), kdy docházelo pouze ke koordinaci měnových politik v rámci fungování brettonwoodského měnového systému; (2) období užší kooperace (1971-1990), kdy došlo k novým integračním aktivitám – návrhu prvního plánu na vytvoření společné měny a vytvoření Evropského měnového systému; (3) období přípravy na zavedení jednotné evropské měny (1990-1998), charakteristické definováním základní koncepce projektu HMU a následně jeho postupnou, ale rychlou realizací, a (4) období vzniku HMU a dovršení měnové integrace (1999-dosud), kdy byla zavedena jednotná měna nejprve bezhotovostně, následně jako platidlo a veškeré kompetence ohledně řízení měnové politiky převzala od členských států HMU Evropská centrální banka.“ [56]

Za první důležitý rok lze ovšem předpokládat již 1944, kdy byly v americkém městě Bretton Woods uzavřeny dohody o vytvoření Mezinárodního měnového fondu a o Světové bance. Až poté v roce 1957 byly podepsány Římské smlouvy, které zakládají Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS). Na podpisu se podílelo šest zakládajících západoevropských zemí.² Rok poté, v rámci měnové spolupráce, byl založen Hospodářský a finanční výbor, tehdejší Měnový výbor. Po deseti letech od podepsání Římské smlouvy je vytvořena mezi členskými státy EHS Celní Unie, která odstraňuje celní bariéry a s tím je přijat celní sazebník pro nečlenské země. Záměr vytvořit Evropskou Měnovou Unii do roku 1980 je schválen v roce 1969 na zasedání Evropské Rady v Haagu. Tento krok je považován za zásadní mezník v dalším rozvoji měnové integrace. Vznik hospodářské a měnové unie měl zdokonalit společný trh, především zabezpečit volný pohyb zboží, osob, kapitálu a služeb. Wernerova zpráva byla závěrečným dokumentem, zveřejněným 7. října 1970, který jako první obsahoval plán na zřízení HMU.[18]

V roce 1973 do EHS vstupují další země. Jsou jimi Dánsko, Irsko a Velká Británie. Zároveň se tou dobou opouští od brettonwoodského měnového systému fixních kurzů a členským zemím bylo umožněno vytvoření vlastního měnového uspořádání. Směnné kurzy ve stanoveném flukтуаčním pásmu od roku 1979 oficiálně udržuje Evropský měnový systém (dále jen EMS). Rysy EMS nastínila Delorsova zpráva. Tento systém představuje druhý pokus o vytvoření měnové unie, po neúspěšném Wernerově plánu.[19]

² Země podílející se na podpisu Římské smlouvy: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Západní Německo

Roku 1981 se k EHS připojuje Řecko. Španělsko a Portugalsko jsou vstupujícími zeměmi v roce 1986.

Maastrichtská smlouva, navazující na Delorovu zprávu, byla oficiální smlouvou o Evropské Unii. Slavnostnímu podpisu smlouvy v roce 1992 předcházela roční konference, na které se jednalo o vytvoření právního a institucionálního rámce měnové unie a o vytvoření podmínek pro její dosažení. Po absolvování ratifikačního procesu, nabývá Smlouva o Evropské unii v listopadu 1993 účinnosti. Obsahem smlouvy jsou také další rysy budoucí integrace, shrnuté do následujících bodů:[7]

- Stanovena jsou pevná data s jasnými cíli a úkoly, měnová unie se má utvořit ve třech stádiích, nejpozději do 1. ledna 1999,
- Účast v měnové unii je podmíněna splněním konvergenčních kritérií, stanovených smlouvou,
- Členové Společenství jsou povinni usilovat o zařazení mezi členy v měnové unii, vyjednanou výjimku tvoří pouze Dánsko a Velká Británie,
- Stanovení institucionální podoby v čele s Evropskou centrální bankou. Hlavní funkcí ECB je péče o cenovou stabilitu.

Před nejzazším termínem vzniku měnové unie byla stanovena bližší lhůta na počátek roku 1997. Předpokladem pro vznik měnové unie v tomto termínu bylo splnění maastrichtských konvergenčních kritérií alespoň polovinou členských zemí. Ale kvůli nesouladu zejména v oblasti veřejných rozpočtů, termín vzniku MU v roce 1997 zůstal nevyužit. Blížící se další termín, tentokrát pevně stanovený 1. 1. 1999, donutilo některé státy ke stabilizaci účetnictví. V krajních případech se některé země pokoušely o kreativní postupy pro splnění maastrichtských kritérií. V ostatních případech, tento blížící se termín, vyvolával ve vládách nutnost zavést nepopulární hospodárná opatření, aby byla jejich země uznána za zakládajícího členu měnové unie. Evropská rada následně v květnu 1998 na zasedání v Bruselu potvrdila jedenáct zakládajících členů. Byli jimi Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko. Tímto okamžikem bylo dovršeno jedné důležité etapy evropské ekonomické integrace.[62]

1.2 Poslední rozšiřování Evropské unie a Eurozóny

Ve všech členských zemí zatím zůstává obvyklá národní měna. Jednotná měna byla hotovostně zavedena roku 2002, i přesto, že značná část, především podnikové sféry, nebyla na změnu nově emitovaných bankovek a mincí dostatečně připravena.[1] Stalo se tak rok po

vstupu do Eurozóny dvanáctého člena, Řecké republiky. Do té doby obíhalo euro pouze bezhotovostně.

Následně se k Evropské unii přidávají další členové. Roku 2004 přistupuje deset zemí z východní a střední Evropy – Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

Slovinsko roku 2007 po třech letech v EU přijímá euro a Bulharsko s Rumunskem rozšiřují Evropskou unii na 27 členů. O rok později přijímají nadnárodní platidlo další dvě země – Kypr a Malta a rozšiřují Eurozónu na patnáct členů. Roku 2009 se přidává k euru Slovensko a počátkem roku 2011 přistupuje Estonsko.[18]

2 STABILIZAČNÍ MECHANISMY EVROPSKÉ MĚNOVÉ UNIE

2.1 Evropský nástroj finanční stability – European Financial Stability Facility

V souvislosti s krizí Řecké republiky, která by se mohla přenést do ostatních zemí eurozóny, bylo na dvoudenním mimořádném zasedání Rady Evropské unie dne 9. a 10. května 2010 jednáno o založení záchranného fondu. V závěru této rady bylo přijato rozhodnutí o založení komplexního balíčku opatření pro zachování finanční stability v Evropě. Součástí záchranného balíčku je právě Evropský nástroj finanční stabilizace (dále jen EFSF).

EFSF byl založen na základě článku 122 odst. 2 Smlouvy a na dohodě členských států eurozóny. [59]

Sídlo společnosti se nachází v Lucemburku a jejím generálním ředitelem je Klaus Regling.

Tento mechanismus by měl podle ujednání fungovat po dobu tří let, konkrétně od 4. srpna 2010 do 30. června 2013. Existuje zde však možnost prodloužení platnosti, pokud nastane situace, že nebudou ukončeny veškeré operace záchranného fondu a to až do doby, než se tak stane. [59]

Cílem EFSF bylo stanoveny především ochrana finanční stability v Evropské měnové unii. Toho by se mělo docílit poskytováním dočasných finančních pomoci členům eurozóny, kteří se vyskytnou ve finančních potížích. Článek 122 odst. 2 Smlouvy umožňuje finanční výpomoc členům eurozóny, jimž nastaly potíže z mimořádných důvodů, které nelze ovlivnit. [59]

ESFS vystupuje na kapitálovém trhu, kde emituje obligace nebo jiné finanční instrumenty. Administrativně je podporován především německou společností Bundesrepublik Deutschland – Finanzagentur GmbH a Evropskou investiční bankou. [13] Tím získává finanční prostředky na výpomoc členských států vyskytujících se v potížích. Tyto vydané emise, dosahující výše 440 mld. eur jsou podle podílového kritéria na splaceném kapitálu ECB garantovány členskými státy EU. Díky tomu je hlavní ratingové agentury ohodnotily nejvyšším možným ratingem. [13]

Využití úvěru členskými státy však podléhá přísným podmínkám v souvislosti společné pomoci Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu (dále jen MMF) a platí tak

podobné podmínky pro využití právě MMF. Poskytnutí půjčky předchází požadavek členského státu. Teprve když jsou uzavřena jednání s Evropskou komisí a MMF, týkající se podoby stabilizačního programu, je tento program postoupen ministrům financí zemím eurozóny, kteří ho musí jednomyslně schválit. Pro samotné poskytnutí pomoci pak žádající stát musí splnit náročné požadavky, upravené v dokumentu Memorandum of Understanding. [13]

Očekávaná částka, která má být k dispozici pro využití je 60 miliard Eur, přičemž členské státy jsou ochotny a připraveny navýšit tyto finanční zdroje až do výše 440 mld. eur. Navyšování fondu bude probíhat koordinovaným způsobem, prostřednictvím jednotky pro speciální účel, za kterou ponese záruky na poměrném základě zúčastněné členské státy, a která bude ukončena po uplynutí třech let, a to při dodržení všech ústavních požadavků jednotlivých členských států. Na finančních mechanismech se bude podílet i MMF svými běžnými nástroji v souladu s nedávnými evropskými programy v očekávané výši, která má odpovídat alespoň polovině příspěvku EU. Celková výše evropského mechanismu finanční stabilizace tak bude činit až 500 mld. eur. [59]

2.2 Evropský stabilizační mechanismus – European Stability Mechanism

Evropský stabilizační mechanismus (dále jen ESM) je nová instituce, která má nahradit současný záchraný fond EFSF. V platnost má přijít od července roku 2012, přestože EFSF bude nadále ještě fungovat. Podle původních plánů se počítalo se spuštěním ESM v červenci roku 2013. Premiéři a prezidenti EU 27 na summitu v Bruselu ze dne 30. ledna 2012 se ale dohodli na jeho rychlejší spuštění. Dříve měl tedy ESM nahradit končící EFSF, nyní se budou tyto dva nástroje překrývat. Paralelní fungování EFSF s budoucím nástupcem by mělo vést k dočasně vyšší efektivnosti poskytování finančních výpomocí v Evropské unii. [14]

ESM je založený na pomoci členským státům eurozóny, který se vyskytnou ve finančních problémech. Pomoc bude možná až do výše pěti set miliard Eur. Oproti EFSF by podmínky poskytnutí úvěru měly být výhodnější. O podobě ESM bylo jednáno již v prvním čtvrtletí roku 2011, shodli se na ni ministři financí eurozóny. Země platící eurem by tak do fondu měly v průběhu let 2013-2016 přispět částkou 80 mld. eur. Celkový objem ESM bude 700 mld. eur, zbylých 620 mld. bude tvořit disponibilní kapitál ve formě státních záruk. [60]

V čele zůstane současný ředitel EFSF Klaus Regling. Rozdílem oproti EFSF je, že ESM bude založen jako instituce s neomezeným trváním. Předchozí byl založen na 3 roky, jako společnost s ručením omezeným. Dále by měl ESM usnadnit podmínky pro čerpání financí.

3 EKONOMICKÝ VÝVOJ ŘECKÉ REPUBLIKY

Řecko za sebou nemá příliš bohatou a pozitivní historii. V hluboké historii bylo přes 400 let součástí Osmanské říše. Kvůli této skutečnosti, byla země izolována od ostatních států západní Evropy a neměla možnost se ekonomicky či intelektuálně rozvíjet. Období konjunktury si Řecko prožilo až na začátku druhé poloviny dvacátého století. Poté od druhé poloviny 70. let do 90. let začala ekonomika stagnovat, což mělo za následek zhoršení všech důležitých makroekonomických ukazatelů. Tento kolísavý trend pokračoval od poloviny 90. let, kdy se tamní ekonomika opět dostala do fáze růstu. V roce 2003 dosahoval meziroční nárůst HDP dosud rekordní hodnoty 5,9 %. Roku 2009, se již země začala potýkat s celosvětovou ekonomickou krizí. [61]

3.1 Řecko po druhé světové válce

Po druhé světové válce, kdy bylo okupováno Němci, zde vypukla surová občanská válka. Zapříčiněná právě okupací, kdy byly vydrancovány nejen banky, ale i veškeré potraviny. Řecko tak vedle ostatních zemí, které se již z války vzpamatovávaly a ekonomicky vyspívaly, bojovalo s hladomorem. Zruinováno bylo jak fyzicky, tak morálně. Tento špatný stav měl zmírnit Marshallův plán, díky kterému do hospodářství putovala finanční výpomoc z Ameriky.

Důsledky občanské války však byly znát až do osmdesátých let 20. století, kdy bylo Řecko stále nedemokratickým státem a do politických procesů razantně zasahovaly armádní složky, což bylo problémem pro zotavování hospodářství. Řečtí občané byli například rozdělováni do několika skupin, podle svých politických názorů. Vybrané skupiny pak v důsledku hospodářského vzestupu od poloviny padesátých let byly zvýhodňovány. Tím byly prohlubovány sociální nerovnosti.

V roce 1952, kdy zahraniční spolupráce byla směřována na západ, Řecko vstoupilo do NATO. Nadále však zahraniční postavení, ale i vnitrostátní situace byla ohrožena bojem s Tureckem o Kypr. Ostrov je obydlen Řeky, ale také menšinou Turků. Řecko tedy usilovalo o sjednocení s pevninou, na což Turecko reagovalo invazí a okupací severní části ostrova.

V noci z 20. na 21. dubna 1967 byl v zemi zaveden výjimečný stav. Učinili tak tři armádní důstojníci Georgios Papadopoulos, Nikolaos Makarezos a Stylianos Pattakos.[8] Moci se následně ujala vojenská junta. Tehdejší parlament a vláda byly rozpuštěny. Do té doby monarcha v čele s králem Konstantinem II., byla zrušena a nahrazena diktaturou a Georgios Papadopoulos se sám jmenoval oficiální hlavou státu, čili tehdejším prezidentem.

V tuto dobu je v Řecku zaznamenán růst hospodářství. Zásahu na této situaci neměl nikoli ozbrojený vpád vojenské junty, nýbrž dřívější reformy. Zahraniční vojenská spolupráce byla významná zejména s USA. To přispělo k veřejnému názoru, že se Spojené státy podílely na vojenském převratu v Řecku, což vyvolalo zášť vůči těmto americkým státům. Roku 1973 zesilovala opozice vůči vojenskému převratu v důsledku horšícího se hospodářského vývoje. Obyvatelstvo se bouřilo, odmítalo nadále poslušně vyhovovat diktatuře. Na základě těchto protestů byl do země opět povolán bývalý král Konstanstinos Karamanlis. Řekové se později dozvídají o rozhodnutí vojenské junty, předat po sedmi letech moc v zemi opět do rukou civilní vlády.

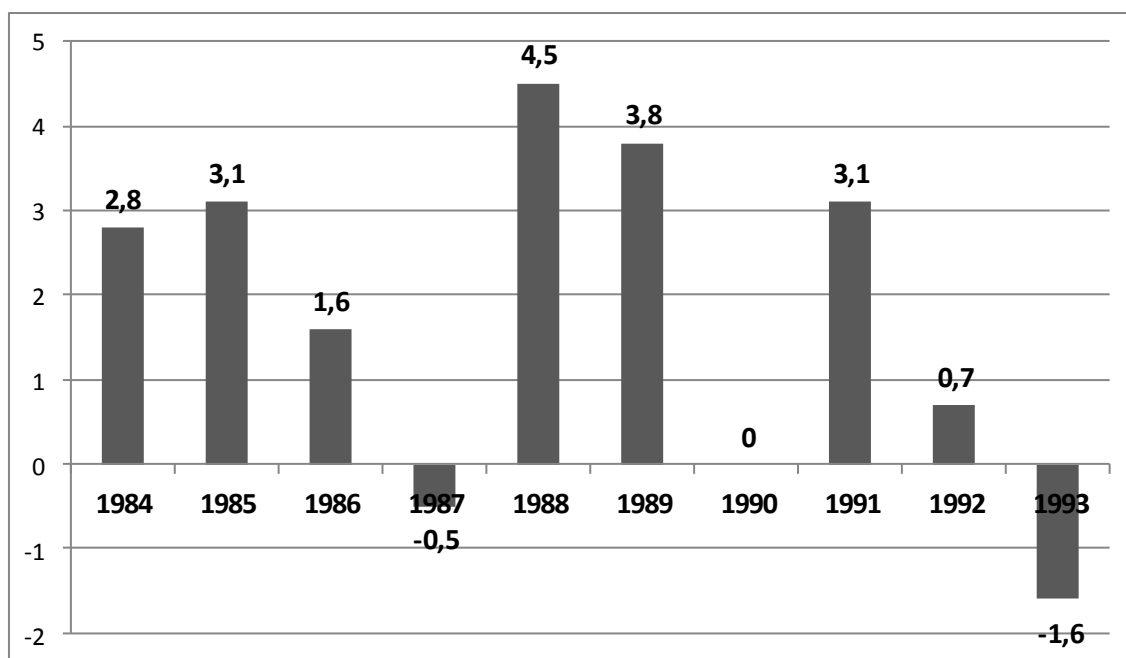
Následně se Konstanstinos Karamanlis, který po dobu vojenské diktatury pobýval v západních zemích, zejména v Itálii, stal novým řeckým premiérem. Po dobu pobytu mimo Řecko načerpal nové zkušenosti a názory na vedení státu, které zde později uplatňoval. Východisko viděl zásadně v reformě státního systému.

17. listopadu 1974 se tak konaly volby, do kterých Karamanlis vstupoval s nově vytvořenou stranou Nová demokracie (ND), oproti svému největšímu konkurentovi Andreasu Papandreovi se stranou Panhelénské socialistické hnutí (PASOK). Po diktatuře se zde demokratický režim začal poměrně rychle upevňovat a volby vyhrála strana Nová demokracie. Na většinu veřejnosti Karamanlis působil jako schopný udržet stabilitu země, což byla velká zásluha jeho vítězství ve volbách. Krátce po nich následovalo referendum, ve kterém si Řekové vybírali státní zřízení mezi monarchií a republikou. Výsledek byl téměř jednoznačně pro republiku. [8]

3.2 Vstup Řecka do Evropské Unie

Od této doby se začala rodit moderní historie. Ostatní země již byly silně rozvinuté a ekonomiky měly poměrně zaběhlé. Řecko začínalo od úplných základů, poznamenané občanskou válkou. Když pak v roce 1981, zásluhou Karamanlise, vstoupilo do Evropského společenství, v pořadí jako desátý člen, mělo se za to, že je to pozdní doba, nicméně například oproti Portugalsku, nepředcházela před vstupem do společenství mezi Řeckem a Západoevropskými zeměmi užší obchodní spolupráce. [24] V řeckém případě nehrály pro vstup do EU ekonomické důvody, nýbrž strategické. Řecko dlouhou dobu těžilo z členství v EU a stalo se čistým příjemcem. Na rozdíl ale od ostatních zemí, nedokázalo těchto technických a finančních pomoci ze strukturálních fondů využít. Proto je již dávno označováno za nejzaostalejší ekonomiku celého Společenství. [28]

Po vstupu do společenství však vykazovalo poměrně vysokou ekonomickou výkonnost. Do roku 1985 převyšovala dynamika růstu jednoznačně nad průměrnou dynamikou zemí dnešní EU i EMU. V následujících dvou letech se tato situace prudce změnila, kdy růst HDP vedl k úplnému poklesu. Takto kolísavý stav hospodářství pokračoval do roku 1993, ukazující Obrázek č. 1.

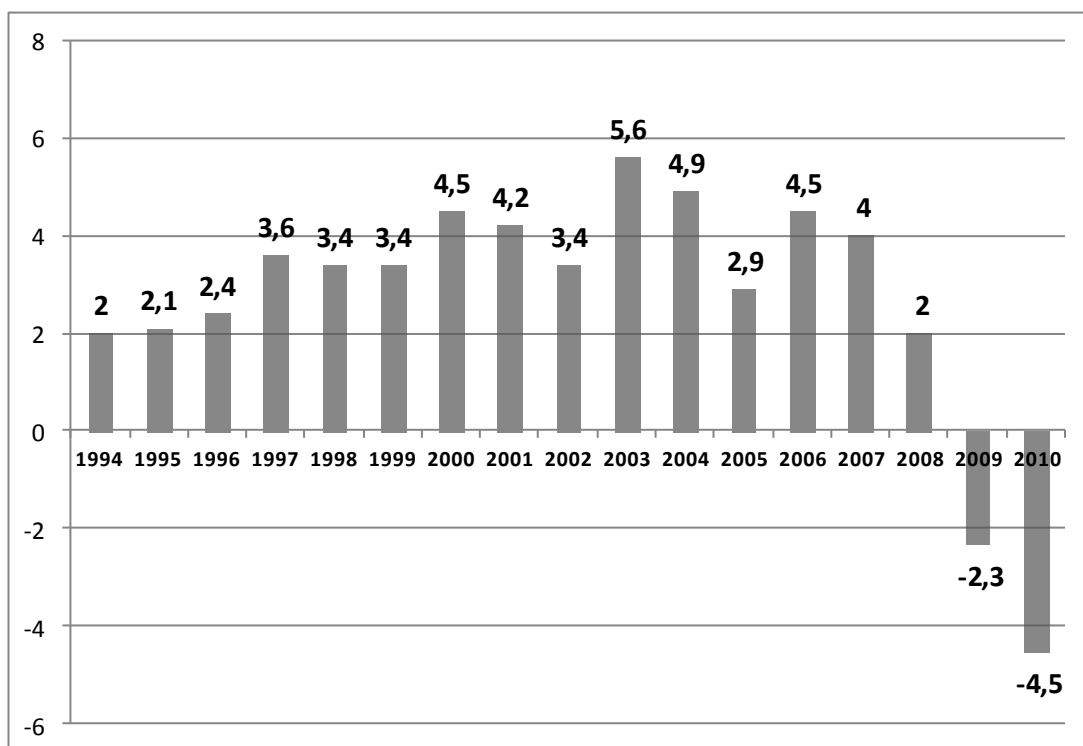

Obrázek 1: Meziroční nárůst HDP 1984 - 1993

Zdroj: upraveno podle [10]

Snaha řecké vlády, vzchopit tamní ekonomiku prováděním expanzivní fiskální politiky zapříčinilo zvýšení inflace a růstu veřejného dluhu. I přes zvyšování daňové zátěže se rozpočtový deficit pravidelně pohyboval nad deseti procenty HDP a inflace dosahovala 20 %. Nezaměstnanost se dvojnásobně zvýšila na 9 procentních bodů a produktivita práce vázla. V roce 1985, byl pro snižování řeckého vládního deficitu schválen Evropskými orgány záchranný řecký úvěr o velikosti 1,7 mld. dolarů. I přes skutečnost, že Řecko bylo vyzváno k důslednější fiskální odpovědnosti v souvislosti se zmíněným úvěrem, země si nadále půjčovala na finančních trzích prostředky nutné pro nemírné vládní výdaje a tím také stagnovala neefektivnost veřejného sektoru. To neodvratně způsobilo enormní, až čtyřnásobné zadlužení v letech 1981-1993 z 26,74 % na 100,51 % reálného HDP. [61]

Od roku 1994 se pak až do roku 2009 řecká ekonomika nacházela v kladných číslech, viz Obrázek č. 2.

Obrázek 2: Meziroční nárůst HDP 1994 - 2010

Zdroj: upraveno podle [41], [47]

3.3 Hospodářská situace Řecka před vstupem do EMU

Řecko jako jediný členský stát usiloval o vstup do EMU již od začátku samotného budování unie. [56] V první fázi, v roce 1998, bylo však odmítnuto z důvodu neplnění žádného konvergenčního kritéria. Posuzovaným rokem byl rok 1997. Bylo tak rozhodnuto že se nebude účastnit první vlny zavedení Eura, jako platební jednotky v zemi. Konvergenční kritéria s vykazovanými řeckými údaji jsou zaznamenány v Tabulce č. 1.

Tabulka 1: Řecké plnění konvergenčních kritérií v roce 1997

	Deficit rozpočtu k HDP	Výše celkového veřejného dluhu k HDP	Roční míra inflace	Dlouhodobá sazba úrokové míry
Řecká hodnota	4,0 %	108,7 %	5,2 %	9,8 %
Konvergenční kritérium	3,0 %	60 %	2,7 %	7,8 %

Zdroj: [4]

Konvergenční hodnota, udávající maximální povolenou hranici inflace byla stanovena na 2,7% podle pravidel Maastrichtské smlouvy, jako průměr tří zemí s nejnižší inflací plus 1,5%. Těmi bylo Rakousko (1,1%), Francie (1,2%) a Irsko (1,2%) [4] Značně převyšující míra inflace, nad kritickou hodnotou byl první důvod pro nepřijetí mezi účastníky první vlny zavedení eura.

Druhé nesplněné kritérium, byla dlouhodobá sazba úrokové míry. Spočítaná opět jako průměr ze tří nejnižších hodnot členských států plus dvě procenta. Rakousko (5,6%), Francie (5,5%), Irsko (6,2%). 7,8% byla kritická hodnota pro rok 1997, kterou Řecko převyšuje o dva procentní body. Stanovená vyšší úroková míra v Řecku má souvislost i právě s vyšší inflací. [29]

Rozpočtový deficit podle konvergenčního kritéria je povolený pouze do 3% velikosti HDP. V roce 1997 s deficitem 4% celkového HDP Řecko nedokázalo dostat této hranici.

Maximální povolená mez veřejného zadlužení stanovena na 60% HDP, je obtížná pro většinu států. V rozhodném roce 1997, kdy se rozhodovalo mezi patnácti státy, které budou přijaty do závěrečné fáze EMU – zavedení eura, ukázalo se toto kritérium jako nejobtížněji splnitelné také pro ostatní státy vedle Řecka. Komise u tohoto kritéria stanovila splnění i v případě krátkodobého překročení nebo alespoň přiblížení se k povolené hranici. Z tohoto pohledu, bylo-li by to jediné nesplněné kritérium, mohlo se Řecko účastnit společně s dalšími jedenácti státy závěrečné etapy EMU. V důsledku výše zmíněných neplnění konvergenčních kritérií se však Řekům zavřeli pomyslné dveře k euru a Rada EU v květnu 1998 vydala rozhodnutí o Řecké neúčasti závěrečné etapy EMU. [29]

Kurzová stabilita se odvíjela podle délky účasti v ERM, ale protože Řecko do tohoto mechanismu vstoupilo až v roce 1998, nesplnilo tím další kritérium.[29] Neúčast v ERM je důvodem nezařazení tohoto kritéria do Tabulky č. 1.

Řecko o vstup do Eurozóny usilovalo již od samého začátku a nepřijetím v roce 1998 se nenechalo odradit. Po velmi krátké době, dvou let, podává opět žádost o vstup. Země udává, že nyní již je připravena vstoupit do Eurozóny, což následně Evropská centrální banka 27. dubna 2000 potvrzuje a vydává konvergenční zprávu o připravenosti Řecka. [40] V Tabulce č. 2 jsou zaznamenány změny plnění konvergenčních kritérií Řeckem v rozhodném roce pro přijetí do Eurozóny.

Tabulka 2: Řecké plnění konvergenčních kritérií v roce 1999 k roku 1997

	Deficit rozpočtu k HDP	Výše celkového veřejného dluhu k HDP	Roční míra inflace (v období 4/1999 – 3/2000)	Dlouhodobá sazba úrokové míry (4/1999 – 3/2000)	Stabilita kurzu
Konverg. kritérium	3,0 %	60 %	2,4 %	7,2 %	Účast v ERM
Hodnota 1999	1,6 %	104,4 %	2,0 %	6,4 %	Ano / od 16. 3. 1998
Rozdíl oproti 1997	-2,4 %	-4,3 %	-3,2 %	-3,4 %	Ne

Zdroj: [5]

S výjimkou celkové výše veřejného dluhu, které přesahuje o více než 44% referenční hodnotu, Řecko splňuje všechny požadavky pro vstup do Eurozóny a na základě těchto údajů je tedy od 1. ledna 2001 doporučeno pro vstup do EMU společně s ostatními státy. Končí tak platnost Drachmy a do oběhu se zařazuje euro.

V době, kdy Řecko vstoupilo do Eurozóny, ještě nikdo netušil, že údaje, které byly posuzovány a na jejichž základě bylo rozhodnuto, že Řecko splňuje Maastrichtská kritéria,

byly záměrně falšovány. Neobdobný precedens vyšel najevo až v roce 2004, když se změnila řecká vláda. Po čtyřech letech účasti v EMU vyhrála parlamentní volby zpět, po vládě PASOKu, strana Nová demokracie. Tato nová vláda následně v září 2004 oznámila Komisi, nutnost korigovat vlastní údaje o rozpočtovém deficitu za období 2000 – 2003 z března téhož roku. Na základě tohoto oznámení Komise provedla zpětnou kontrolu těchto údajů až od roku 1997, kdy se Řecko poprvé hlásilo do EMU. Záměrné zkreslování údajů za období 1997 – 2003 ve prospěch Řecka bylo potvrzeno na základě informací z Eurostatu. Zjistilo se, že statistické údaje, díky nimž Řecko v roce 2001 bylo přijato do EMU byly nepravdivé. Vyšlo najevo, že i údaje z roku 1997, kdy nebylo přijato, byly záměrně zkreslené. Ale stále to nestačilo k přijetí. Řekové tedy byli ještě kreativnější o dva roky později, což se jim na určitou dobu vyplatilo a získali tak členství v EMU. Se skutečnými údaji by Řecko do eurozóny pravděpodobně nevstoupilo. [56]

Výsledky auditu a rozdíl zmanipulovaných hodnot od skutečných o deficitu státního rozpočtu a o veřejném zadlužení, ukazují následující Tabulky č. 3 a č. 4. V případě deficitu se jednalo o zkreslení bezmála o tři procentní body. V případě zadlužení, byl v roce 1999 nahlášen výsledek až o sedm procent nižší, než tomu bylo ve skutečnosti.

Tabulka 3: Rozdíl skutečných údajů od zkreslených údajů o deficitu státního rozpočtu k HDP
(v %)

	1997	1998	1999
Původní hodnota	4	2,5	1,7
Revidovaná hodnota	6,6	4,3	3,4
Rozdíl	2,6	1,8	1,7

Zdroj: [40]

Tabulka 4: Rozdíl skutečných údajů od zkreslených údajů o celkovém veřejném zadlužení k HDP
(v %)

	1997	1998	1999
Původní hodnota	108,2	105,8	105,2
Revidovaná hodnota	114,0	112,4	112,3
Rozdíl	5,8	6,6	7,1

Zdroj: [40]

Podle článku blogu na webu idnes.cz [23] strana PASOK, od roku 1996 pod vedením Kostase Simitise, která Řecko dovedla do eurozóny, žádné údaje o ekonomice nefalšovala. S tím měla přijít až strana Nová Demokracie, která roku 2000 prohrála parlamentní volby a touha dostat se k moci je dovedla k vytvoření zlomyslného plánu. Tato strana ND přišla do Bruselu s oznámením, že jejich země se do eurozóny dostala podvodem a že deficit udávaný za rok 1999 přesahoval Maastrichtské kritérium 3%. V Bruselu na to v té době neměl brát nikdo zřetel, jediný, kdo se toho opravdu chytil a toto obvinění řešil, byla média. Poté se tato obviňující strana Nová Demokracie roku 2004 opravdu dostala k moci a od této doby mají být obdobné účetní kreace známým faktem a tím způsobená současná ekonomická situace, představující blížící se fiskální krach.

V Řecku se v posledních pětadvaceti letech u moci střídaly dvě strany. Již zmíněná socialistická strana PASOK s lídrem Kostasem Simitisem a pravicová strana Nová Demokracie pod vedením Karamanlise. Když se v roce 1993 k moci dostala strana PASOK (po vládě ND), Simitisův plán od roku 1996, kdy se stal premiérem, byl jasný. Především odstranit vysokou míru inflace, zlikvidovat vysoký rozpočtový deficit a zadržet nekontrolovatelný růst státního dluhu. Simitisovi se to opravdu podařilo díky rázným řešením. Nezbytné bylo omezení vládních výdajů a regulaci narůstajícího veřejného sektoru. Opozice byla proti těmto radikálním úkonům. Simitisova vláda byla velmi nepopulární také mezi veřejností. Řekové uskutečňovali masové demonstrace a stávky podobné těm dnešním. Nicméně vstup Řecka do eurozóny byl pak podle Georgie Fasulise³ opravdu poctivý a země

³ autor citovaného článku

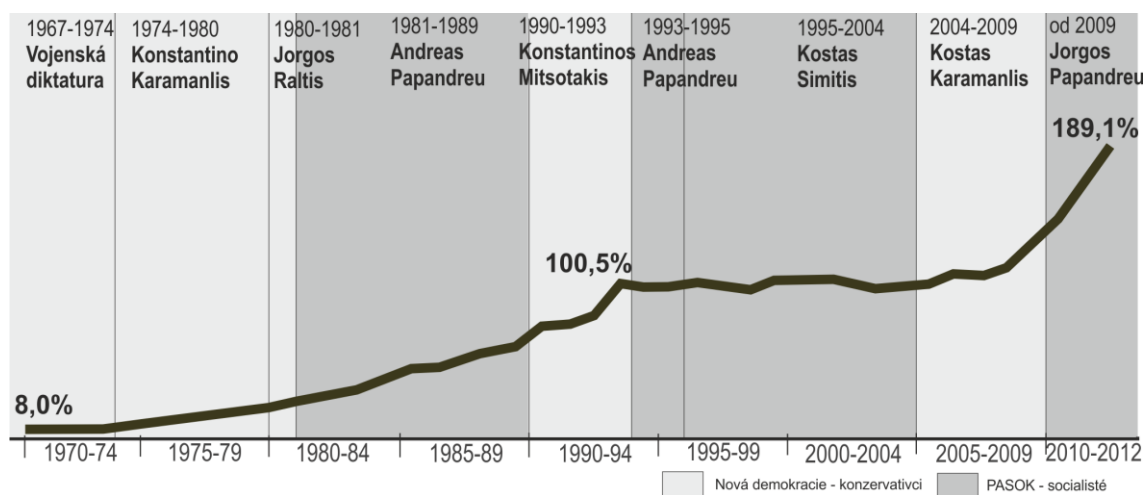
plně splňovala konvergenční kritéria Měnové unie. Vládami udávané hodnoty prezentuje Tabulka č. 5.

Tabulka 5: Porovnání hospodářských údajů za vlády Nové Demokracie a PASOKu

	Deficit státního rozpočtu (v %)	Roční míra inflace (v %)
ND (1993)	14	> 10
PASOK (1997)	4	5,5

Zdroj: upraveno podle [23]

V roce 1993, kdy byla strana Nová demokracie u vlády naposledy (do roku 2004), byl deficit státního rozpočtu 14%, který se Simitisovi podařil stáhnout neoblíbenými opatřeními na 4%. Za Nové demokracie se pohybovala inflace v číslech vyšších než 10%, kterou zmírnil Simitis na 5,5%. Tím se Řecku otevřely dveře do Eurozóny, a když pak roku 2000 strana PASOK opět vyhrála volby, spustila ND svůj scénář, viz výše.

Obrázek 3: Růst řeckého dluhu. Řečtí premiéři a jejich politické strany

Zdroj: upraveno podle [23]

Na Obrázku č. 3 je důležité si povšimnout stagnace řeckého dluhu za vlády Kostase Simitise v letech 1996-2004.

To, že se jednalo o politickou pomstu konzervativců ND, tvrdí i socialistická strana PASOK. Trvá na tom, že se žádného pochybení nedopustila a že manipulátorem historických údajů byla ND. [29]

Eurostat po auditu uvedl následující informace odůvodňující nárůst deficitu rozpočtu: [29]

- Snížení skutečných příjmů z daní v roce 2003,
- snížení skutečných příjmů z daní, získaných převodem z unijních fondů v roce 2003,
- zvýšení výdajů na armádu, podhodnocených ve státním rozpočtu,
- zvýšení výdajů na splácené úroky ze státních dluhů, kompletně neregistrované,
- snížení přebytků státních pojišťoven,
- chybné zaúčtování příjmů z částečné privatizace Poštovní spořitelny.

3.4 Vývoj finanční krize v Řecku

„Podstatou dnešní doby je smýšlení, že krizi způsobuje někdo jiný, někdo v jiné zemi. Objevuje se domněnka, že krize nás nemůže postihnout. Ne teď a tady. V dnešní době děláme věci lépe, jsme chytřejší a poučení z chyb konaných v minulosti. Ale to jsou stará pravidla, která již neplatí. Některé velmi zadlužené hospodářství, se bohužel nevědomě vyskytují na kraji finančního útesu mnoho let a pouze čekají na okolnosti, které pravděpodobně vyvolají krizi důvěry, která jim hrozí.“ [39]

Když se v roce 2009 opět změnila vláda, po ND se k moci dostala strana PASOK, tehdy se začalo mluvit o skutečných řeckých finančních potížích. Vyšly najevo v důsledku právě změny vlády, když nový řecký ministr financí George Papaconstantin oznámil ministrům financí a Evropské komisi, že bývalá vláda prováděla nedovolené praktiky a lhala Evropské unii o schodku státního rozpočtu. ND tvrdila, že schodek na konci roku 2009 nebude dosahovat výše ani 4%. Papaconstantin přišel s tvrzením, že výše schodku bude 12,5% HDP. Eurostat údaje o deficitu prozkoumal a vysoký rozdíl potvrdil. Na svých stránkách nakonec podle nově zjištěných údajů udává, že deficit rozpočtu bude ještě vyšší a to 15,4% HDP. [31] Toto číslo pětkrát převyšuje pravidla EU a Řecko se v té době vyskytuje na hranici státního bankrotu. Konečný deficit za rok 2009 byl v dubnu 2010 Statistickým úřadem Eurostat vyčíslen na 13,6% HDP. [53] Meziroční nárůst HDP poprvé od roku 1993 klesl pod nulu, na minus 2,3%. [47]

Vedle informací o rozpočtovém deficitu, bylo uvedeno, že veřejné zadlužení Řecka v roce 2009 dosáhlo výše 126,8% HDP. Na základě těchto zjištění snížila v prosinci 2009 ratingová agentura Fitch Řecku hodnocení z A minus na BBB plus. Takový rating je zatím nejhorší za posledních deset let. Ministr financí se tehdy nechal slyšet, že se budou držet úsporného plánu, který řecká vláda byla nucena pod tlakem Evropské unie a finančních výborů vypracovat. Tato opatření mají dosáhnout snížení deficitu rozpočtu pod tři procenta HDP v roce 2014. [44]

Ušetřit by se mělo na mzdách a příplatcích státních zaměstnanců, mezi další krok ze strany vlády, patřil návrh zvýšení věku odchodu do důchodu na 63 let a zrušení práva na předčasný odchod do důchodu. Řecké odbory tyto kroky vedly k dalším, v této zemi známým, stávkám. Tím ale razantní úsporné akce nekončily. Aby Řecku ze svých fiskálních problémů pomohla eurozóna, potažmo celá Evropská Unie, musí Řecko splnit další závazky. Eurozóna navrhuje zvýšení daně z přidané hodnoty a více zdanit luxusní zboží. Po sdělení těchto plánovaných úspor stávkovalo na tři miliony Řeků, celých 24 hodin. Zastavena byla veškerá doprava, zavřely se úřady, školy, banky, soudy, stávky se účastní i nemocnice. Letoví dispečeri nezůstávají pozadu a je uzavřený celý vzdušný prostor. Takto vypadala druhá generální stávka během krátké doby. Řekové dávají najevo, že šetřit rozhodně nechtějí. V roce 2010 se rating řeckých státních dluhopisů opět propadl. Hodnocení bylo nejnižší možné „junk“ (odpad). Nezaměstnanost stoupla na 12,5 procenta. [47]

Řecko je nicméně nuceno pod hrozbou neřízeného státního bankrotu jako první země eurozóny požádat o mezinárodní úvěr. Jedná se o historicky bezprecedentní finanční pomoc, vyjednanou s podmínkou splnění dalších hlubokých úsporných opatření.

4 SOUČASNÝ STAV ŘECKÉ EKONOMIKY

Řecko v roce 2010 vůbec jako první stát eurozóny požádal o mezinárodní finanční pomoc. Důvodem bylo vyhnout se platební neschopnosti. Stalo se tak oficiálně nejslabším článkem EMU.

4.1 Makroekonomické ukazatele

Ekonomiku každé země nejlépe vystihují její makroekonomické ukazatele. Mezi ně se řadí především nezaměstnanost, inflace, saldo platební bilance a hrubý domácí produkt.

4.1.1 Nezaměstnanost

Míru nezaměstnanosti tvoří nezaměstnané osoby procentem z celkové pracovní síly. Pracovní síla znamená celkový počet ekonomicky aktivních osob, jak zaměstnaných, tak nezaměstnaných. Za nezaměstnané osoby jsou považovány osoby ve věku od 15 do 74 let, které: [10]

- Jsou bez práce v době referenčního týdne,
- mají začít pracovat během následujících dvou týdnů od referenčního týdne,
- v uplynulých čtyřech týdnech, před referenčním týdnem, aktivně hledali práci,
- našli práci s nástupem během příštích tří měsíců od referenčního týdne.

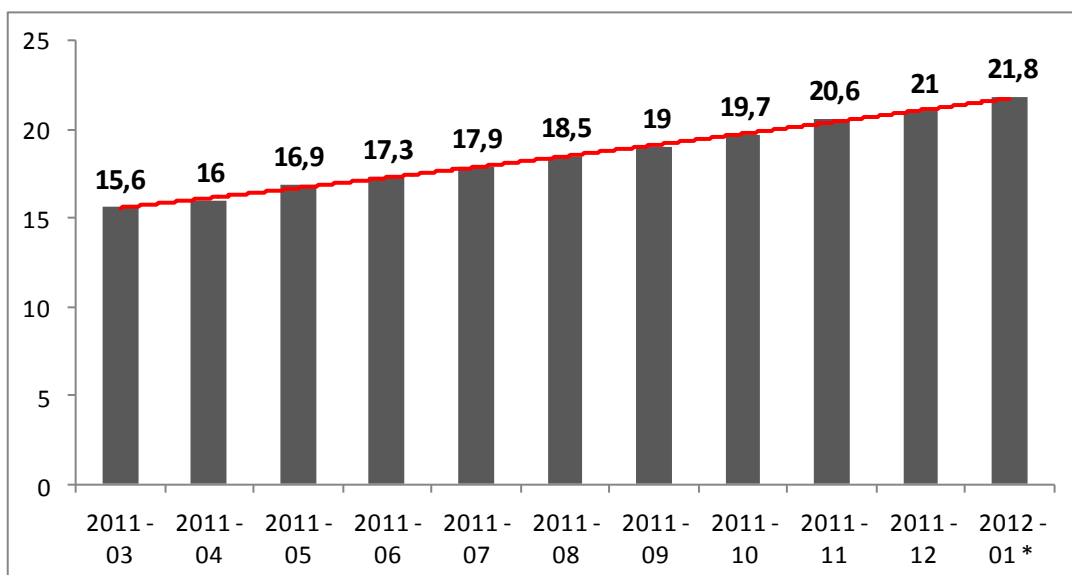
Nezaměstnanost představuje plýtvání zdroji, které jsou v ekonomice k dispozici. Pokud se přirozená míra nezaměstnanosti pohybuje pod mírou nezaměstnanosti, pak by daná ekonomika mohla vyprodukovat více na úrovni potenciálního produktu. [37]

Přirozená míra nezaměstnanosti se mění v čase a je ovlivňována celou řadou různých faktorů. Nejčastějšími jsou: [37]

- Demografické změny,
- Vládní politické zásahy,
- Ekonomické strukturální změny.

Přirozená míra nezaměstnanosti je ve většině státech považována od 4 do 8 procent.

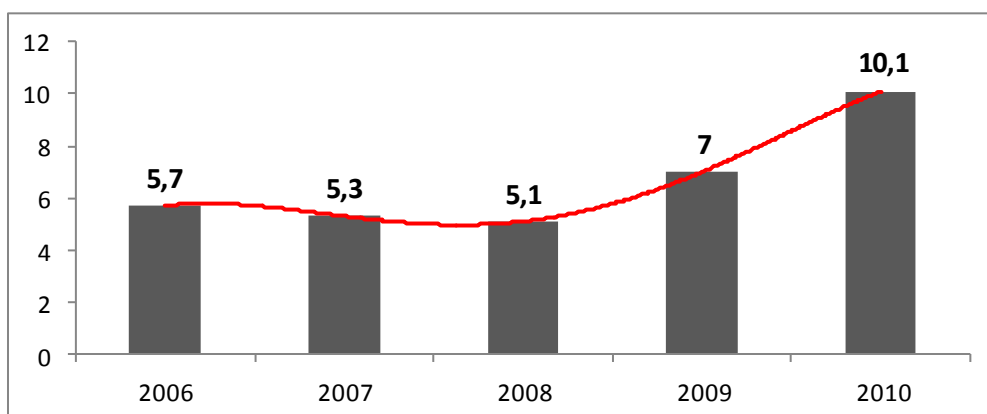
Průměrná míra nezaměstnanosti v členských zemích eurozóny činí 10,7 %.[10] Řecku díky nedobré ekonomické situaci, razantními vládními úspornými opatřeními, s nimi souvisejícím propouštěním, klesá rychlým tempem průmyslová výroba a navyšuje se zde nezaměstnanost. Jak ukazuje Obrázek č. 4, každým měsícem stoupá nezaměstnanost v zadlužené zemi téměř o půl procenta. Roční míra nezaměstnanosti pak stoupla o více než 6 procent.

Obrázek 4: Meziroční nárůst nezaměstnanosti České republiky (v %), březen 2011 – leden 2012

*Zdroj: upraveno podle [10], *[33]*

Růstový trend má nezaměstnanost v Česku od roku 2009. V té době se právě poprvé potýká s již známou hospodářskou krizí. Míru nezaměstnanosti od roku 2006 do roku 2010 znázorňuje Obrázek č. 5.

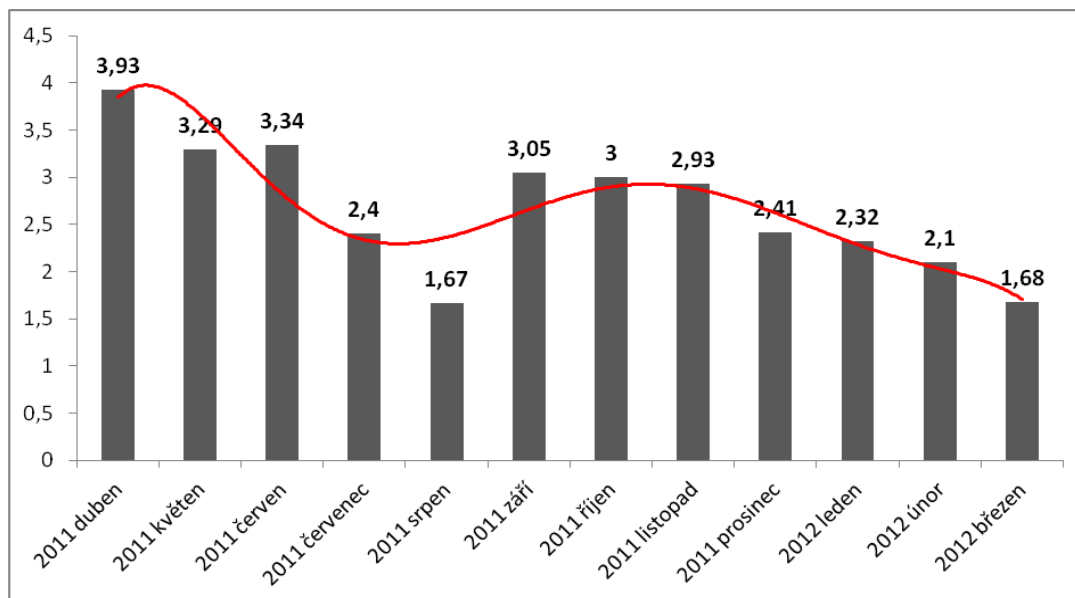
Obrázek 5: Míra nezaměstnanosti České republiky (v %), 2006 - 2010

Zdroj: upraveno podle [36]

4.1.2 Inflace

Je všeobecně známo, že inflace představuje nepřetržitý proces růstu všeobecné cenové hladiny v ekonomice. Při inflaci dochází současně k poklesu kupní síly peněz, neboť za stejné

množství peněz, lze koupit méně zboží nebo služeb. Jako makroekonomický ukazatel současného stavu ekonomiky Řecké republiky je v Obrázku č. 6 zaznamenán vývoj inflace za poslední rok.

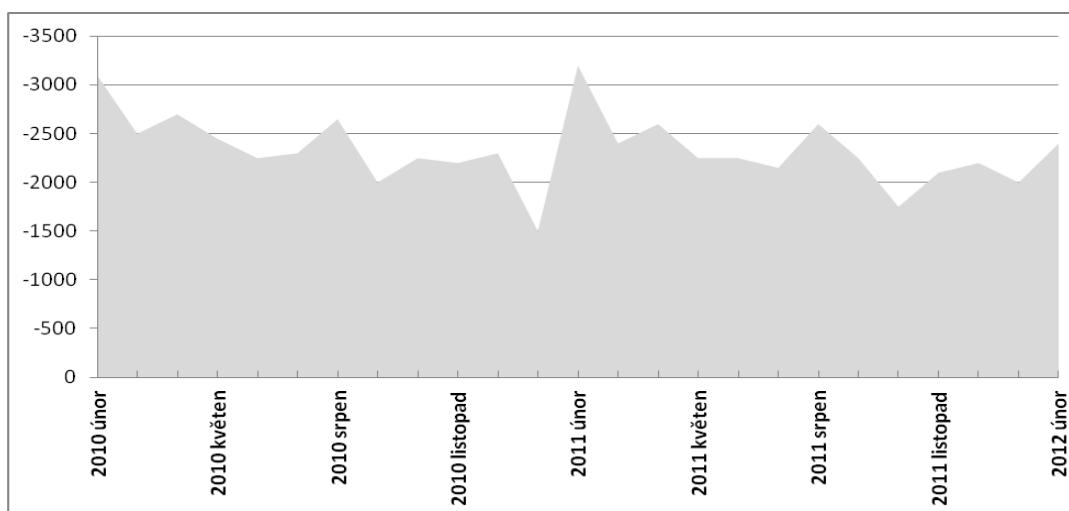
Obrázek 6: Meziroční míra inflace v Řecké republice, 2011 - 2012

Zdroj: upraveno podle [6]

V posledních měsících má inflace klesající charakter. Ten je způsoben především všeobecnými úspornými opatřeními, vlivem kterých se propadá poptávka kvůli sníženým příjmům řeckých občanů. [20]

4.1.3 Platební bilance

Platební bilance je systematický záznam veškerých ekonomických transakcí mezi rezidenty a nerezidenty dané země za určité sledované časové období. [37] Bilance zaznamenává rozdíl mezi peněžní hodnotou vývozu a dovozu za určité období. Kladné saldo zahraničního obchodu představuje přebytek obchodní bilance, kdy export je vyšší než import. Záporné saldo zahraničního obchodu představuje deficit obchodní bilance, kdy převyšuje import nad exportem. [17] Následující obrázek představuje platební bilanci Řecké republiky od února 2010 do února 2012, pohybující se pouze v záporných číslech. Představuje tedy deficit obchodní bilance, z čehož vyplývá, že do země je v poslední době více zboží dováženo, než vyváženo ze země.

Obrázek 7: Platební bilance České republiky, 2010 - 2012

Zdroj: upraveno podle [17]

4.1.4 Hrubý domácí produkt

HDP je nejspíš nejvíce sledovaným makroekonomickým ukazatelem. Je to nejspolehlivější faktor, zachycující výkonnost dané ekonomiky. Představuje tržní hodnotu všech finálních statků a služeb, které byly vyprodukovány na území dané ekonomiky za určité sledované časové období. [37]

Vývoj meziročního růstu/poklesu HDP do roku 2010 je zaznamenán v Obrázku č. 2, viz. kapitola 3.2 Vstup do Evropské Unie. Pokles od roku 2009 následovaný rokem 2010 je nyní doplněn o pokles HDP i v roce 2011. Loňský propad je v současné době pouze odhadem ekonomů. Měl by činit 6,5 procenta pro rok 2011 a 8 procent pro rok 2012. Tím by se Řecko svou výkonností řadilo mezi rozvojové země. [22]

4.2 Stabilizační tranše a podmínky pro vydání

Po pěti měsících jednání a odlišných názorů, zda finančně pomoci zadlužené zemi, se Evropská unie a Mezinárodní měnový fond rozhodli poskytnout Řecku tříletý úvěr o objemu 110 miliard eur. MMF v tomto záchranném balíku poskytuje z celé částky 30 mld. eur, zbytek plyne z EU, respektive z 15 zemí eurozóny, přičemž největší částkou, více než 22 mld. eur, přispěje Německo. Prostředky z úvěru se budou postupně uvolňovat ve dvanácti částech, za předpokladu plnění přijatých závazků zadlužené země. Pětiprocentní úrok poskytnuté pomoci je pouhou polovinou běžných úroků, za kterou by Řecku byly ochotny půjčit trhy. Shodli se na tom zástupci fondu s představiteli eurozóny a řeckou vládou v noci ze 7. na 8. května

2010⁴. Díky tomuto úvěru se má Řecko do roku 2013 vyhnout hrozícímu bankrotu. Řecká vláda musela na oplátku přislíbit další razantní úsporná opatření v podobě tříletého zmrazení mezd a rušení zaměstnaneckých benefitů ve veřejném sektoru, zvyšování DPH a spotřebních daní, další navyšování věku odchodu do důchodů a snižování penzí. Na dodržování plnění závazků budou dohlížet hlavní evropští věřitelé, tzv. „Evropská Troika“ tvořená Evropskou komisí, ECB a MMF. Hlavním cílem vedle odvrácení řeckého bankrotu bylo v první řadě obnovení důvěryhodnosti celé eurozóny. Neřešení řecké fiskální krize by mohlo významným způsobem poškodit i další země EMU. [63]

Potřebná půjčka v hodnotě 110 mld. eur. je do současné doby, vyplacena do výše 73 mld. eur v šesti částech [48] zaznamenaných v Tabulce č. 6.

Tabulka 6: Vyplacené části první záchranné tranše Řecku

Měsíc, rok	Částka (v eurech)
Květen, 2010	20 mld.
Září, 2010	9 mld.
Listopad, 2010	15 mld.
Březen, 2011	15 mld.
Červenec, 2011	12 mld.
Listopad, 2011	8 mld.

Zdroj: [48]

První poskytnutá pomoc ze strany EU a MMF nestačila na vyhnutí se platební neschopnosti. V říjnu 2011 byla dohodnuta následující podpůrná půjčka obnášející 130 mld. eur. Ta byla schválena v noci z 20. na 21. února 2012 po mnohahodinovém jednání v Bruselu. Tato již druhá obří podpora má Řecku opět pomoci odvrátit bankrot a do roku 2020 stáhnout zadlužení státní pokladny na 120,5 procenta HDP z nynějších 160 procent

⁴ Pro špatnou fiskální situaci byl svolán mimořádný summit 12. března 2011, kde představitelé eurozóny schválili snížení úroků z prvního záchranného úvěru o jeden procentní bod. Také byla prodloužena splatnost úvěru z původních tří a půl let, na sedm.

HDP. [11] Schválená pomoc je podmíněná dalšími závazky včetně restrukturalizací státních dluhopisů v držení soukromých věřitelů.

4.3 Zapojení soukromého sektoru

Navyšující se úroky z veřejných dluhů, je komplikací při snižování deficitu rozpočtu, proto podněcuje vládu přílišný nakumulovaný dluh odstraňovat. Všeobecně je známé, že veřejný dluh, podobně jako soukromý, se snadněji navyšuje, než snižuje. Velmi zjednodušeně lze naznačit, že „*v krátkém období neexistuje žádná dostatečně účinná, vládou vynutitelná a současně reálná strategie řešení tohoto problému.*“ [9]

Doposud nebyly jednoznačně prokázány zvláště negativní makroekonomické důsledky veřejného zadlužení, proto se teoretici domnívají, že není potřeba dluh zcela odstraňovat, nýbrž stabilizovat ho na fiskálně únosnou hranici. Dosažení stabilní míry veřejného zadlužení lze dosáhnout vedle aktivních alternativních způsobů (rozpočtové řešení, mimořádná kapitálová dávka, užití výnosů z privatizace, monetizace, administrativní řešení, neschopnost dostát svým závazkům) [9], také pasivním způsobem. Tento způsob snižování dluhu nevyžaduje důraznějších zásahů vlády, snižování dluhu probíhá tedy pasivně, kdy situace se jeví vyšším tempem ekonomického růstu, než efektivní reálná úroková sazba z veřejného dluhu. V minulosti se tento jev vyskytl v některých rozvinutých zemích a vyvolalo to mylný dojem, že růst relativní váhy veřejného dluhu není třeba korigovat hospodářsko-politickými nástroji, protože k redukci vlivem exogenních faktorů dojde samovolně. Dalším exogenním faktorem, který snižuje veřejný dluh, je redukce veřejného dluhu zahraničními věřiteli. Ti mohou dluh odpustit nebo snížit jeho objem splatných úroků. Tento postup hraje významnou roli zejména v rozvojových zemích. [9] Nyní byl uplatněn právě také v Řecku. Pro dostání svých závazků musela země se svými věřiteli provést výměnu státních dluhopisů. Za obligace v nominální hodnotě 177,25 mld. eur. [43] získalo Řecko cenné papíry s hodnotou menší o více než polovinu. Naplnila se tím dohoda o výrazném snížení dluhu státní kasy a závazek pro poskytnutí záchranného úvěru ve výši 130 mld. eur z fondu EFSF.

K výměně dluhopisů se přihlásilo bezmála 86 procent privátních věřitelů, nicméně legislativní dodatek řeckého práva udává povinnost souhlasit s restrukturalizací i zbylým věřitelům, kteří s návrhem výměny z počátku nesouhlasili. Konečný restrukturalizovaný dluh činí 95,7 procenta. Zbylé cenné papíry byly vydané podle jiného, než řeckého práva, které věřitelům neudává povinnost souhlasit s restrukturalizací dluhopisů. [46]

4.4 Odborové organizace

Na území Řecka působí především dvě hlavní odborové organizace. ADEDY, odborový svaz státních zaměstnanců a odborová organizace GSEE zastupující soukromý sektor. Pod vedením těchto svazů jsou prováděny největší známé demonstrace v zemi.

Strukturální reformy a úsporná opatření v podobě snižování mezd, důchodů a propouštění zaměstnanců se do jisté míry jasně nezamlouvá řeckým občanům. Svůj nesouhlas dávali Řekové najevo častými demonstracemi a stávkami zorganizovanými odborovými svazy především státních zaměstnanců. Přestože zemi hrozil neřízený bankrot, který byl zatím zažehnán poskytnutými finančními úvěry a částečným odpisem dluhů, tak tyto kroky mezi obyvateli nenabývali přílišné popularity.

Hlavním důvodem demonstrací je nelibost zadlužení země na dalších čtyřicet let. Půjčka údajně vede k dalšímu půjčování finančních prostředků, na obsluhu dluhové služby a s ní spojené splácení úroků. Prohlášení premiéra Lukase Papadimose o hrozbě chaotického státního bankrotu při nepřijetí další části úvěru, přichází podle Řeků vždy pouze v době, kdy začíná být zmíněná půjčka ohrožena. Řešením by měla být naopak nová upravená legislativa. Podle dosavadních špatně nastavených zákonů, je snadné beztrestně uniknout placením daní, problém vidí v nízké až nulové podpoře podnikání. Na území republiky se rozléhají německé supermarkety, i přesto, že Řecko by dokázalo být v této souvislosti soběstačné. Nerostná bohatství, námořnictví, památky a cestovní ruch jsou zde nepodpořené a nevyužité. [57]

4.5 Daňový systém

Daňové zatížení v Řecku je považováno za jedno z nejvyšších v zemích EU. Daňový systém je zde poměrně komplikovaný a obsahuje řadu výjimek. V posledních dnech bylo z důvodu nízké platební morálky daňových poplatníků a častých daňových úniků, v souvislosti s bojem proti krácením daní, nutno zpřísnit daňový systém, zejména kontrolu při výběru a placení daní. Tím si vláda snížila u obyvatelstva popularitu, přestože změny byly prováděny opatrně a pomalu. Je zde však nutností, v souvislosti s ekonomickou krizí, navyšovat příjmy státního rozpočtu. Podle odhadů 25 až 40 procent příjmů v ekonomice nebylo zdaněno. Může za to poměrně vysoké procento osob samostatně výdělečně činných, u kterých je kontrola placení daní obtížnější. [38]

Na území země jsou tři základní daně, daň z přidané hodnoty, spotřební daň a daň z příjmů fyzických a právnických osob.

4.5.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (dále jen DPH) byla v souvislosti s navyšováním příjmů do státní pokladny a s plněním závazků spojené s půjčkami z EFSF v roce 2010 třikrát navyšována. DPH patří mezi nejdůležitější státní příjmy. V posledních letech je světovým trendem přesouvat zdanění do nepřímých daní. Důvodem zvyšování právě DPH je skutečnost, že státní pokladna téměř ihned pocítí daňový výnos. Jedná se o daň ze spotřeby, jejímž konečným plátcem je spotřebitel. [25]

Navyšování daně z přidané hodnoty probíhalo třikrát, vždy maximálně o 2 procenta, jak ukazuje Tabulka č. 7. Řecko je jednou z mála zemí, které pro DPH používá tři sazby. Základní sazbu a dvě snížené. Obdobně je na tom jen Španělsko, Francie, Itálie, Irsko a Lucembursko. Další změnou bylo přesunutí nealkoholických nápojů a potravin v zemi ze snížené sazby 13 procent DPH do skupiny se zdaněním základní sazby 23 procent DPH. [25]

Tabulka 7: Navyšování daně z přidané hodnoty v roce 2010

	Březen	Květen	Prosinec
Snížená sazba I.	5%	5,5%	6,6%
Snížená sazba II.	10%	11%	13%
Základní sazba	21%	23%	23%

Zdroj: [47]

V roce 2011 další navyšování DPH neprobíhalo. Prosincové sazby z roku 2010 jsou doposud aktuální.

4.5.2 Spotřební daň

Výše spotřební daně se v Řecku často mění. Uvalena je na omezený sortiment výrobků, jako jsou alkoholové a tabákové výrobky, líh, pohonné hmoty. Výší sazby, 19 procent, se jedná o další významný rozpočtový příjem. [55]

4.5.3 Daň z příjmu fyzických osob

Daň z příjmu fyzických osob je založena na systému progresivního zdanění, od 0 do 45% podle výše dosaženého příjmu, blíže Tabulka č. 8, ukazující kolik procenta ze svého příjmu Řekové odváděli za rok 2011 a Tabulka č. 9 prezentuje sazbu daně z příjmu pro letošní rok 2012.

Tabulka 8: Daně z příjmů fyzických osob, 2011

Roční příjem (v €)	Daňový koeficient
Méně než 8000	0%
8001 – 12000	10%
12001 – 16000	18%
16001 – 22000	24%
22001 – 26000	26%
26001 – 32000	32%
32001 – 40000	36%
40001 – 60000	38%
60000 – 100000	40%
Více než 100000	45%

Zdroj: [47]

Tabulka 9: Daně z příjmu fyzických osob, 2012

Roční příjem (v €)	Daňový koeficient
Méně než 5000	0%
5001 – 12000	10%
12001 – 16000	18%
16001 – 26000	25%
26001 – 40000	35%
40001 – 60000	38%
60001 – 100000	40%
Více než 100000	45%

Zdroj: [47]

4.6 Veřejný sektor

Státní správa v Řecku je založená na principu decentralizace. Zemi tvoří 13 správních regionů. Zaměstnanci veřejného sektoru, vykonávající státní správu musí sloužit lidem, být věrni Řecké ústavě a být oddáni státu. Jmenování a potřebnou kvalifikaci pro výkon těchto úředníků stanoví zákon. Státní zaměstnanci musí být na svých pozicích podle zákona tak dlouho, jak dlouho tato pozice existuje. Jejich platy se postupně vyvíjejí v souladu se zákonem. Žádný z těchto úředníků nemůže být jmenován na další místo ve státní službě. [58]

Skutečným problémem veřejné správy je její nadměrná zaměstnanost a štedrost k těmto úředníkům. Stát zaměstnává nepoměrný počet osob. Tato expanze veřejného sektoru se objevila již v počátcích osmdesátých let minulého století za úřadu předsedy vlády Andrease Papanderoua. Počet státních zaměstnanců vzrostl v té době o sto procent při pouze desetiprocentním populačním nárůstu. [50] Přitom platy těmto lidem jsou vypláceny 2,5 krát vyšší než zaměstnancům soukromého sektoru. [42] Za tohoto předpokladu není tedy s podivem, že výdaje na veřejné platy představují až 80 procent z celkových rozpočtových výdajů. [54]

Mezinárodní měnový fond pro neefektivitu doporučuje výrazné snižování počtů státních zaměstnanců. V Řecku je propouštění ze státních úřadů nedotknutelné téma, avšak důležitý způsob pro řešení současné krizové situace. [34] Toto doporučení bylo řeckou vládou

přijato. Na jehož základě bude vypracován nový zákon, který již umožní propuštění ve státní správě. [52]

5 PERSPEKTIVA ŘECKÉ EKONOMIKY

5.1 Neschopnost dostát svým závazkům – státní bankrot

Emise státních dluhopisů, umožňuje vládě používat tyto výnosy na krytí splatných emisí vládních obligací. V této souvislosti se zdá být nemožné, aby stát nebyl schopen dostát svým závazkům a splatit své dluhy. Jednoduše vydá nové dluhopisy, ze kterých splatí ty staré. Je však jasně prokázáno, že tento názor je až příliš optimistický. Takto snadné krytí splatných vládních závazků je závislé na trhu, zda ten o nové obligace bude mít zájem. Může nastat situace, kdy vláda nemusí být schopná umístit své obligace na trhu v případě, že by došlo k poklesu, či ztrátě důvěryhodnosti. Dojde-li k této situaci, kdy země není schopná dostát svým závazkům, a splatit jistiny dluhu, ať už domácího či zahraničního – což bývá častější, případně úroky z dluhu, pak nesou velmi vážné důsledky jak věřitelé, kteří investovali do obligací, tak celý finanční systém dané země. [9]

V případě Řeckého státního bankrotu by nastaly závažné komplikace se značně destruktivními dopady. Podobný scénář by se podle odhadů přenesl na další země, jejichž záchrana by činila v nejbližších pěti letech téměř jeden bilion eur. V současné době se však dá hovořit o odvrácení této situace, neboť bylo dosaženo doporučené výměny řeckých bondů. [51]

5.2 Vystoupení z EMU

Pro vystoupení Řecka z Eurozóny existují zcela opodstatněné důvody. Opuštění EMU by bylo pro Řecko výhodnější zejména z monetárního hlediska. Kdyby země zavedla zpět předchozí měnu Drachmu a tím mohla provádět znovu monetární politiku a v rámci toho devalvovat svoji měnu. Devalvace přináší možnost zlevnění exportu a tím rychlé zvýšení konkurenceschopnosti země. Tím by se oživila celková ekonomika, což by mělo být v depresivní fázi hospodářského růstu prioritou. Za další důvod pro vystoupení by se dala považovat politická neochota poslouchat diktát přesných podmínek reforem podmíněných pro mezinárodní výpomoc. Respektive bouření zaměstnaneckých odborů a jejich přesvědčení, že země bude v lepší ekonomické pozici, když přijme jiné opatření, než v případě společné politiky. Dalším důvodem pro vlastní zájem vystoupit z Eurozóny by mohly být podmínky Paktu stability a růstu, který výrazně omezuje užívat deficitní fiskální politiky pro stimulování ekonomiky. V případě, že neexistuje v zemi tzv. věřitel poslední instance, může tento stav vést opět k rozhodnutí vystoupení z EMU a začít s vlastními ekonomickými reformami. Za tento stav se považuje krach národní banky, kdy centrální banka státu nemůže poskytovat

dostatečné množství půjček a Evropská centrální banka, tyto půjčky poskytovat nechce. Posledním důvodem pro opodstatněné opuštění Eurozóny některých států může být zavedení např. daňového úřadu jednotného pro celou Eurozónu. V tomto případě by se přerozdělovali daňové příjmy v rámci celé EMU, což právě státy s vyššími příjmy může demotivovat v pozůstání v členství. [15] Tento poslední případ je však spíš všeobecný než konkrétní pro Řecko.

V současné době se zdá být zcela viditelné, že další slibovaná úsporná opatření budou politicky neprůchodná. Opakované snižování mezd, zvyšování daní či propouštění státních zaměstnanců lze ve stávkující a bouřící se zemi jen těžko prosadit. Tato opatření jsou ale nadále nezbytná, neboť bez nich bude Řecko *„pohřbeno pod nánosem závazků, které nedokáže splatit“*. [45]

Odchodem z eurozóny by se tato zdánlivě neřešitelná situace dala elegantně vyřešit. V případě vyhlášení platební neschopnosti by se země nevyhnula devalvaci domácí měny a mzdy by nominálně zůstaly zachovány. Jejich reálnou výši by redukovala vysoká inflace a oslabení měny. Nedůvěra trhů v zemi by byla tak vysoká, že vláda by nezískala půjčkou další peníze, tím by se vyřešila otázka propouštění státních zaměstnanců – respektive v tomto případě by nebylo jiné řešení než propouštění, z důvodu nedostatku finančních prostředků. Propouštění by tedy probíhalo z iniciativy samotné země, nikoli na příkazy z Bruselu. Nastala by zde taková situace, kdy by Řecko provádělo reformy, které samo uzná za vhodné a dostalo by se tak šanci napravit možné chyby ze stran MMF a EU. [45]

O možnosti vystoupení z eurozóny se již veřejně zmínila řada ekonomů. Považují to za v současné době jediné možné východisko a nevyhnutelný stav.

Český prezident Václav Klaus zastává názor, že Řecko musí opustit euro, od počátku vyskytnutí se daného řeckého problému. Zavedení bývalé měny Drachmy je nutné pro ozdravení ekonomiky. [27] V opačném případě bude eurozóna nadále zachraňovat zemi pomocí opakujících se poskytovaných nemalých úvěrů, které Řecko, opět podle slov Klause, nebude schopné splatit. [26]

5.3 Zachování Řecka v rámci EMU

Další možností řecké budoucnosti je pozůstání v eurozóně, za předpokladu plnění přijatých závazků, i za předpokladu, že eurozóně nezbude, než nést tíživou ekonomickou situaci, částečně na svých bedrech. Razantně proti vystoupení z Eura je německá kancléřka Angela Merkelová. Obavou je šíření paniky a přenesení výstupní mánie na další členské země. [32]

Protože v žádné ze Společenských smluv nelze nalézt ustanovení, které by se zabývalo možností vystoupení z eurozóny, lze vyvodit závěr, že autoři smluv ani nepředpokládali, že by taková možnost, opustit Euro, mohla nastat.

Názor německé kancléřky sdílí také předseda Evropské komise Manuel Barosso. Připouští obavy o způsobené řetězové reakci, navíc uvádí nemožnost opuštění EMU. V takovémto případě neexistuje jiná možnost, než provádět úsporný plán. [3]

Odchodem z Eurozóny by se podle dalšího vysoce postaveného ekonoma Maria Draghi, šéfa ECB, ekonomická situace země příliš nezlepšila. Růst inflace a měnová nestabilita by způsobila dlouhodobou nedůvěru finančních trhů. [35]

Polský ředitel tamní centrální banky Marek Belk, přišel s alternativním řešením, které v zásadě netlačí na odchod Řecka z Eurozóny, nicméně označuje snažení Evropské unie, zachránit zadluženou zemi opakovanými poskytovanými úvěry, za beznadějně kroky. Podle Belka by se zde měla zavést dvojitá měna. Vnitřní měna odlišná od Eura, s nižším kurzem, což by částečně zvýšilo konkurenceschopnost země a Euro užívat dočasně pro bankovní vklady, aby úspory řeckých občanů neztrácely na hodnotě. [64]

ZÁVĚR

V práci byly popsány záchranné fondy Evropské unie. Pojednává především o Evropském nástroji finanční stability a o Evropském stabilizačním mechanismu, které jsou potřebné pro stabilizaci Evropské měnové unie v době fiskální krize.

Uvedeny byly hlavní prvky Evropské měnové integrace, prvotní nápad o vytvoření společné měnové unie. Zmínka je o prvním neúspěšném Wernerově plánu, na nějž navazuje Delorsova zpráva. Postupně je popsána integrace až k vytvoření a podpisu Smlouvy o Evropské unii, neformálně zvanou Maastrichtskou smlouvou, včetně základního obsahu smlouvy. Navazuje připomenutí zakládajících států a dalších později přistupujících zemí. Jednou ze základních podmínek Maastrichtské smlouvy bylo vytvoření Měnové unie, tzv. eurozóny, o jejímž rozšiřování pojednává kapitola stručně později.

Zachycen byl vývoj moderní historie Řecké republiky, pojednáno bylo o vojenské diktatuře, o připojení k Evropské unii, zachyceny byly hodnotící ukazatele pro, nejprve neúspěšný, vstup do Evropské měnové unie, později již vyhovující hodnoty pro vstup do EMU, vše zaznamenané v tabulkách. Ekonomická situace od roku 1984 do roku 2010, včetně hlubokého propadu v roce 2009 je zaznamenána graficky pomocí vývoje HDP. První fiskální problémy, které vyplynuly na povrch, jsou důsledkem změny tamní vlády v roce 2009. Následují rozdílné názory a obvinění dvou opozičních stran, střídajících se v poslední době u moci. Současná situace řeckého státu je demonstrována graficky pomocí makroekonomických ukazatelů, zachycena je nelibost odborových organizací a ostatní problémy uvnitř řeckého hospodářství.

Poslední část práce naznačuje možné scénáře, které patrně Řeckou republiku mohou postihnout. Pojednáno bylo o hrozbě státního bankrotu a možné přenesení nákazy na další země, které se již s hospodářskou krizí částečně také potýkají. Byl zde zaznamenán výrok českého prezidenta, obsahující nutnost Řecka opustit eurozónu a naopak razantní názory světových ekonomů, kteří jsou pro udržení EMU ve stávající formě.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BRŮŽEK, Antonín. *Druhý rok realizace Evropské měnové unie a společné měny euro: vybrané otázky*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. ISBN 80-245-0167-8.
- [2] BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2001. ISBN 80-245-0158-9.
- [3] Barroso: Vystoupení Řecka z eurozóny by bylo katastrofou. In: *CRI* [online]. 2012-03-06 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/811/2012/03/06/1s129404.htm>
- [4] CONVERGENCE REPORT. In: *Report required by Article 109 j of the Treaty establishing the European Community*[online]. 1998 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf>
- [5] CONVERGENCE REPORT. In: *Convergence report* [online]. 2000 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>
- [6] Current inflation Greece. *Inflation: worldwide iflation data* [online]. březen 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.inflation.eu/inflation-rates/greece/inflation-greece.aspx>
- [7] DĚDEK, Oldřich. *Historie Evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-976-8.
- [8] Dějiny Řecka. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2011 [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_%C5%98ecka
- [9] DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.
- [10] *Eurostat* [online]. 2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>
- [11] Eurozóna schválila obří půjčku. Řecko má šanci odvrátit bankrot. In: *Lidovky* [online]. 21. února 2012 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/ministri-financi-eurozony-rozhoduji-o-130miliardove-pujcce-recku-px7-/firmy-trhy.asp?c=A120220_214319_firmy-trhy_rka
- [12] Eurozóna snížila Řecku úroky a prodloužila mu splatnost úvěrů. In: *Idnes* [online]. 2011-03-12 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/eurozona-snizila-recku-uroky-a>

prodlouzila-mu-splatnost-uveru-ps6-/eko-zahranicni.aspx?c=A110312_073856_eko-zahranicni_spi

- [13] Evropský nástroj finanční stability. In: *Businessinfo* [online]. 10.01.2011 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zavedeni-eura-v-cr/evropsky-nastroj-financni-stability/1001759/59363/>
- [14] Evropští lídři se shodli na rychlejším spuštění stálého stabilizačního fondu. In: *Český rozhlas* [online]. 2012-01-30 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/_zprava/evropsti-lidri-se-shodli-na-rychlejsim-spusteni-staleho-stabilizacniho-fondu--1011370?print=1
- [15] FELDSTEIN, Martin. Will the Euro Survive the Current Crisis?. In: *AEI* [online]. 2008-11-26 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.aei.org/article/foreign-and-defense-policy/regional/europe/will-the-euro-survive-the-current-crisis/>
- [16] GOLA, Petr. Spotřební daně: v Evropské Unii. In: *I-poradce* [online]. 2007 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=82900&zor=1>
- [17] Greece balance of trade. *Trading Economics* [online]. ©2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/greece/balance-of-trade>
- [18] Historie evropské měnové integrace v datech. In: *Zavedení eura v České republice* [online]. - [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_historie_emi_data.htm
- [19] Historie evropské měnové integrace. In: *Zavedení eura v České republice* [online]. - [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_historie_emi.html
- [20] Hospodářská a měnová unie. In: *Evropská centrální banka: Eurosystem* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.cs.html>
- [21] Inflace v Řecku klesla na 1,7 procenta, dál padá průmysl. In: *Aktuálně* [online]. 2012-04-09 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=740437>
- [22] Institut Ifo: HDP Řecka letos klesne za rozvojové státy. In: *Deník* [online]. 2012-04-13 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/institut-ifo-hdp-recka-letos-klesne-za-rozvojove-staty-20120313.html>

- [23] Jak to doopravdy bylo s řeckým lhaním. In: *Blog.Idnes* [online]. 2011-11-21 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://fasulis.blog.idnes.cz/c/232338/Jak-to-dopravdy-bylo-s-reckym-lhanim.html>
- [24] KARPOVÁ, Eva. *Aktuální otázky světové ekonomiky: Hospodářská situace Řecka před vstupem do Evropské měnové unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2001. ISBN 80-245-0147-3.
- [25] Kde se nejvíce zvýšily sazby DPH?. In: *Finance* [online]. 4.1.2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/337908-kde-se-nejvice-zvysily-sazby-dph/>
- [26] Klaus: Kdyby mi student tvrdil, že Řecko stihne půjčku splatit, nedostal by zápočet. In: *Novinky* [online]. 2011-06-27 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/237445-klaus-kdyby-mi-student-tvrdil-ze-recko-stihne-pujtku-splatit-nedostal-by-zapocet.html>
- [27] Klaus: Řecko se musí vzdát eura. Neexistuje jiné řešení. In: *MoneyMAG: Ekonomické zpravodajství* [online]. 2012-03-08 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://ekonomika.moneymag.cz/1256-klaus-recko-se-musi-vzdat-eura-neexistuje-jine-reseni/>
- [28] KUČEROVÁ, Irah. *Aktuální otázky světové ekonomiky: Komparativní pohled na členskou základnu Evropské unie*. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0406-5.
- [29] KUTRA, Milan. *Řecko a jeho vstup do Hospodářské a měnové unie*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99763/fss_b/Vstup_Recka_do_Hospodarske_a_menov_e_unie.pdf.
Bakalářská práce. Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí práce Mgr. Zdeněk Sychra.
- [30] Maastrichtská smlouva. In: *BusinessInfo* [online]. 11.12.2008 [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zavedeni-eura-v-cr/euro-maastrichtska-smlouva/1001759/51168/>
- [31] *Mediafax* [online]. 2010-11-15 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.mediafax.cz/zahranici/3126814-Recky-rozpocetovy-schodek-za-rok-2009-byl-revidovan-na-15-4-procenta-HDP>
- [32] Merkelová: Řecko nenechám odejít z eurozóny. In: *Česká Televize* [online]. 2012-03-26 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/169681-merkelova-recko-nenecham-odejit-z-eurozony/>

- [33] Míra nezaměstnanosti v Řecku vzrostla na nový rekord 21,8 %. In: *Finanční noviny: Ekonomický server ČTK* [online]. 2012-04-12 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/mira-nezamestnanosti-v-recku-vzrostla-na-novy-rekord-21-8-/781096>
- [34] MMF: Řecko musí překonat averzi k propouštění ze státních úřadů. In: *Týden* [online]. 2012-03-28 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/mmf-recko-musi-prekonat-averzi-k-propousteni-ze-statnich-uradu_229622.html
- [35] Odchod Řecka z eurozóny by ničemu a nikomu nepomohl, tvrdí šéf ECB. In: *Eurozprávy* [online]. 2012-03-23 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/46313-odchod-recka-z-eurozony-by-nicemu-a-nikomu-nepomohl-tvrdi-sef-ecb/>
- [36] OECD Employment Outlook 2011. *OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2011 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/46/0,3746,en_2649_33729_40401454_1_1_1_1,00.html
- [37] PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.
- [38] Pravidla pro volný pohyb služeb a svobodu usazování v EU: *Řecko* [online]. 2006 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.socr.cz/images/prirucka/pdf/gr.pdf>
- [39] REINHART, Carmen M. a Kenneth S ROGOF. *This time is different: eight centuries of financial folly*. Princeton: Princeton University Press, 2009. ISBN 978-069-1142-166.
- [40] REPORT BY EUROSTAT ON THE. In: *REVISION OF THE GREEK GOVERNMENT DEFICIT AND DEBT FIGURES*[online]. 2004 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/GREECE/EN/GREECE-EN.PDF
- [41] Růst hrubého domácího produktu (HDP) - Řecko (%). In: *Euroekonom* [online]. - [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.com/graphs-data.php?type=gdp-growth-greece&time=0&lang=cz>
- [42] Řecká nemoc by se dala vyléčit rychle. In: *Lidovky: Zpravodajský server Lidových novin* [online]. 23. ledna 2010 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/tiskni.asp?r=ln_noviny&c=A100123_000052_ln_noviny_sko
- [43] Řecko dokončilo výměnu dluhopisů, které drží soukromí věřitelé. In: *Finanční noviny: Ekonomický server čtk* [online]. 12.03.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné

z: http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/recko-dokoncilo-vymenu-dluhopisu-ktere-drzi-soukromi-veritele/767476&id_seznam

- [44] Řecko mělo vloni deficit vyšší, než očekávalo. Plánuje další škrty. In: *EurActiv* [online]. 2011-04-27 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/recko-melo-vloni-deficit-vyssi-nez-ocekavalo-planuje-dalsi-skrty-008709>
- [45] Řecko musí ven z eurozóny. In: *Studentské finance* [online]. 2012-02-08 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/zpravy/finance/341923-recko-musi-ven-z-eurozony/>
- [46] Řecko vyměnilo dluhopisy, bankrotu uniklo o vlásek. In: *Lidovky: Zpravodajský server Lidových novin* [online]. 2012-03-12 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/recko-vymenilo-dluhopisy-bankrotu-uniklo-o-vlasek-f8p-firmy-trhy.asp?c=A120312_170607_firmy-trhy_nev
- [47] Řecko: Ekonomická charakteristika země. In: *BusinessInfo* [online]. © 1997-2011 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/recko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000795/>
- [48] Řecko: Ekonomická charakteristika země. In: *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. - [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/recko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html
- [49] Řecko: Finanční a daňový sektor. In: *BusinessInfo* [online]. © 1997-2011 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/recko-financni-a-danovy-sektor/5/1000795/>
- [50] Řecku zlomil vaz rozbujelý a zkorumpovaný stát. *Lidové noviny* [online]. 2011 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: http://iweb.cerge-ei.cz/news/in_the_media/data/2011_08_08_Vourvachaki_LN.pdf
- [51] Řecký bankrot by věřitelům způsobil škodu přes bilion eur. In: *Týden* [online]. 2012-03-06 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/recky-bankrot-by-veritelum-zpusobil-skodu-pres-bilion-eur_227277.html
- [52] Řekové mají času dost, odkládají rozhodnutí o dohodě s věřiteli na zítřek. In: *Česká Televize* [online]. 2012-02-06 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/163342-rekove-maji-casu-dost-odkladaji-rozhodnuti-o-dohode-s-veriteli-na-zitrek/>

- [53] Schodek i zadlužení EU loni vzrostly nejvíc v historii. In: *E15* [online]. 2010-04-22 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/schodek-i-zadluzeni-eu-loni-vzrostlo-nejvic-v-historii>
- [54] Situace v Řecku houstne, státní zaměstnanci vyřázejí do ulic. In: *Finance* [online]. 5.5.2010 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/262765-situace-v-recku-houstne-statni-zamestnanci-vyrazeji-do-ulic/>
- [55] Spotřební daně: v Evropské Unii. In: *I-poradce: informační portál* [online]. 2007 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=82900&zor=1>
- [56] SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: Realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: Munipress, 2009. ISBN 978-80-210-5082-2.
- [57] S Řeky na ouzu: Proč nemají radost z půjčky. *Ekonom*. 2012, č. 8. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-54824200-s-reky-na-ouzu-proc-nemaji-radost-z-pujcky>
- [58] THE CONSTITUTION OF GREECE. In: *THE FIFTH REVISIONARY PARLIAMENT OF THE HELLENES RESOLVES*. 1975. Dostupné z: <http://www.hri.org/docs/syntaxma/>
- [59] TISKOVÁ ZPRÁVA: Mimořádné zasedání rady. In: *Hospodářské a finanční věci*. Brusel, 2010. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ecofin/121108.pdf
- [60] Trvalý záchranný mechanismus eurozóny je na světě. In: *EurActiv* [online]. 25.03.2011 [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/trvaly-zachranny-mechanismus-eurozony-je-na-svete-008608>
- [61] TŮMA, Jan. *Řecké cesta k platební neschopnosti*. Praha, 2012. Dostupné z: https://www.vse.cz/vskp/show_file.php?soubor_id=983400. Bakalářská práce. Národohospodářská fakulta, VŠE v Praze.
- [62] Vnik eurozóny. In: *Zavedenieura* [online]. - [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_vznik_eurozony.html
- [63] Záchrana Řecka bude stát 110 miliard eur. *EurActiv* [online]. 03.05.2010 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/zachrana-recka-bude-stat-110-miliard-eur-007442>

[64] Záchrana Řecka je beznaděj. In: *Idnes* [online]. 2012-03-29 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/zachrana-recka-dvoji-mena-0he-eko_euro.aspx?c=A120329_081624_eko-zahranicni_abr